

ארץ כחושה

חמוטל בריוסף, ובצנשוט, הקיבוץ המאוחד,
94 עמ'.

שיריה של חמוטל בריוסף הם אוטוביוגרפיים גם
כאשר היא מדברת על "ארץ כחושה ונחושה צוערת
ארבעים שנה / לאורך שפת הים". דמויות הוריה
וילדיה מופיעות בשירים רבים. אך גם כאשר היא
עוסקת באירועים היסטוריים, כגון פינוי הנשים
והילדים מהחזית ליפו הכבושה, ביולי 1948,
כש"משני עברי הגדר הסתובבו פליטים מהעולם
כולו", מצוי בתשתית השיר אירוע טראומאטי אישי.
אחדים מהשירים החזקים שנקובץ זה נכתבו
בעקבות התאבדות בנה. היא מבכה אותו ומתגעגעת
אליו ונוגעת בזכרו ובנימי נפשו העדינים של הקורא:
"לא כך נעלמת לנו. לא כך אתה חסר. / כי אם בלוק
של זכוכית מגדלת / שבתוכו אתה חנוט ומתנועע
חרש / חוזר וחוזר על כל מה שהיית / חנוק וצועק
בלי קול לעזרה / ניצב מעתה סמוך מאוד לעינינו /
בינינו ובין כל הרברים שבעולם / בין כל הרברים
שבעולם ובינינו" (עמ' 64).

עליאף החומרים הקשים נקיים השירים
מסנטימנטאליות ומרחמים עצמיים. יש בהם אירוניה
ולעתים גם סארקאזם, כמו, למשל, בשיר 'כשהייתי
בתיכון', כשהיא סוגרת חשבון ישן עם אמה: "ומה
לדעתך הרגשתי בערב כשגיליתי / שהוספת בכתב
ידך המרושל כמה מלים / למכתב אהבה שלי לגבר
נשוי / באמת כבר אינני זוכרת בריוק / אני זקנה
מדי לפני המקומטים / שתמיד מקנאים באמהות
אחרות / אינם נחוצים לאיש מלבדך" (עמ' 8).

ענת לויט

19/3/90